

••• Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Tillägg till översiktsplan 2021
Antagen av Kommunfullmäktige 2021-09-27

VISION & RIKTNINGAR

Ger en bild av det samhälle vi vill nå och visar de strategier som är avgörande för Luleå halvvägs till visionens år 2050.

PROGRAM & UTVECKLINGSPLANER

Tydliggör Luleå kommuns vilja och innehåller angreppssätt och principer för alla verksamheters arbete för att nå visionen. Program och utvecklingsplaner är också kommunens översiktsplan.

PLANER & RIKTLINJER

En plan visar enskilda nämnders långsiktiga ambitioner, insatser och förhållningssätt. En riktlinje visar på en hållning i en fråga som rör samhällets utveckling och ger vägledning i arbetet.

Dokumenttyp: Tillägg till översiktsplan 2021

Dokumentsnamn: Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Dokumentansvarig: AnneLie Granljung

Senast reviderad: -

Fastställt: -

Beslutsinstans: Kommunfullmäktige

Giltighetstid: 2021-2041

Dokument gäller för: Alla förvaltningar

Innehåll

Vad är det här för dokument?	4
Förhållandet till Vision Luleå 2050 och Riktningarna	5
Luleås landsbygd	5
Landsbygdsutveckling	6
Stränder	6
Generella riktlinjer och rekommendationer	10
Områdesvisa riktlinjer och rekommendationer	12
Bilagor	26

Vad är det här för dokument?

Tillägget togs fram under 2012 och har ändrats i samband med revideringen av översiktsplanen under 2017-2021.

Omfattning

Dokumentet är en del av översiktsplanen och redovisar hur kommunen definierar landsbygdsutveckling samt vilka områden som pekas ut för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS).

Dokumentet innehåller de områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge som finns i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta. Hänsyn inom respektive område finns redovisade i det digitala kartverket.

Dialog & förankring

Bilagans innehåll och de föreslagna områdena har tagits fram i dialog med aktörer, organisationer och medborgare som har intressen i frågor om landsbygdsutveckling. Dialog har genomförts med landsbygdskommittén, landsbygdsforum och olika byaorganisationer.

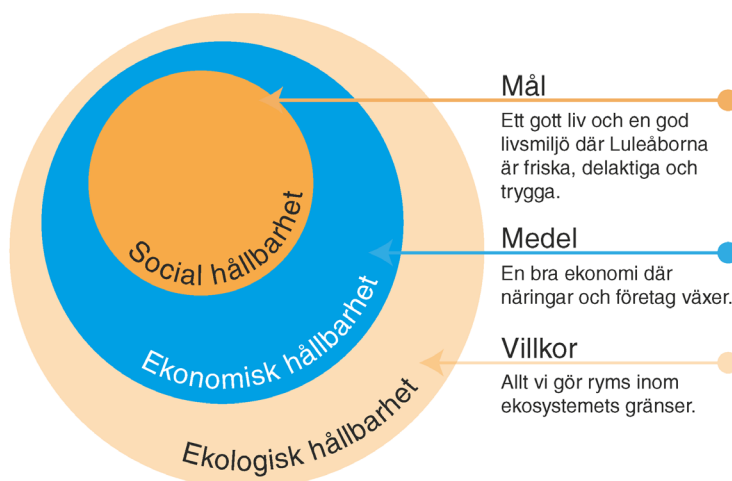
Kommunala förvaltningar, bolag och politiska grupper har deltagit kontinuerligt i arbetet.

Förhållandet till hållbar utveckling

När områden för landsbygdsutveckling tas i anspråk kommer det att påverka den sociala, ekonomiska och ekologiska utvecklingen. Riktlinjerna ger grunderna för att ta fram områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge med en hållbar utveckling som övergripande syfte.

Betydande påverkan

Programmets innehåll kan enligt Miljöbalken antas medföra en betydande påverkan på alla hållbarhetsdelar; ekonomiska, sociala och ekologiska. Det ska därför konsekvensbedömas och uppfylla kraven i Plan- och bygglagen samt Miljöbalken.

Förhållandet till Vision Luleå 2050 och Riktningarna

Vision Luleå 2050 antogs år 2008 som ett led i att på allvar växla upp arbetet med att utveckla Luleå. Visionen ger en bild av framtidens samhälle som vi vill ha det; ett attraktivt och hållbart Luleå.

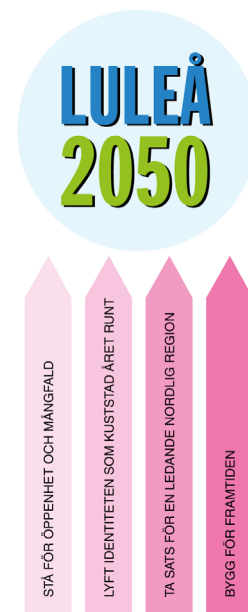
Våra långsiktiga strategier för arbetet på väg till visionen kallas Riktningar. De fyra riktningarna visar vad som är avgörande att prioritera halvvägs till visionen. De antogs år 2011 efter en bred dialog med andra samhällsaktörer.

Luleås landsbygd

I översiktsplanen definieras tre landsbygdsområden med varsin samlande by. Landsbygdsområde Norr med Råneå, Mitt med Persön och Syd med Antnäs som samlande byar. På landsbygden ligger också de stadsnära byarna Södra Sunderbyn, Rutvik, Bensbyn, Kallax och Hertsölandet. Större delen av kommunens landyta är landsbygd (96 %) och en tiondel av den totala landytan är öar i skärgården.

De flesta av kommunens byar ligger närmare än 30 km från Luleå centrum, Klöverträsk i sydväst samt byarna längs Råneälvdal och Vitådalen i kommunens nordligaste del ligger mellan 40 – 80 km från centrum.

Stränder finns både som fastlandsstrand och östrand, den sammanlagda strandsträckan är ca 1400 km, av vilken en fjärdedel räknas som påverkad strand.

Riktningarna till Vision Luleå 2050.

Landsbygdsutveckling

Åtgärder som främjar landsbygdsutveckling är de som långsiktigt kan bidra till sysselsättning eller ge underlag för service. En anläggning för turism, bostäder eller fritidshus kan stärka befintlig service och ge möjlighet till utökad service. Service kan vara både kommersiell och offentlig.

Landsbygdsutveckling syftar till att förbättra befolkningsutvecklingen och att stimulera den lokala ekonomin och tjänsteutbudet på olika sätt.

Definitioner

Definitionen - **Landsbygd** - överensstämmer med den som används i andra sammanhang som Landsbygdsprogrammet och till exempel inom EU Leaderprogram, Mare Boreale och Spirafyrkanten.

Landsbygdsutveckling förstärks av att nya bostäder i huvudsak byggs i anslutning till en by eller annan befintlig infrastruktur då den kan användas gemensamt och effektivt. Bostäderna ska exempelvis kunna bidra till att ge underlag för gemensamhetsanläggningar eller kommunala anläggningar för energi, vatten och avlopp.

Landsbygdsutveckling gynnas av turism som spelar en viktig roll för bygdens överlevnad och utveckling. För att utveckla turism behövs attraktiva platser längs kusten, på öar och längs älvdalarna.

Landsbygdsutveckling utgör underlag för offentlig service som till exempel skolor, barnomsorg, eller att den skapar sysselsättning i och serviceunderlag för handel och andra servicenäringar.

När landsbygden växer och har ett bra förhållande till stadsbygden blir hela kommunen starkare.

Stränder

Definitioner

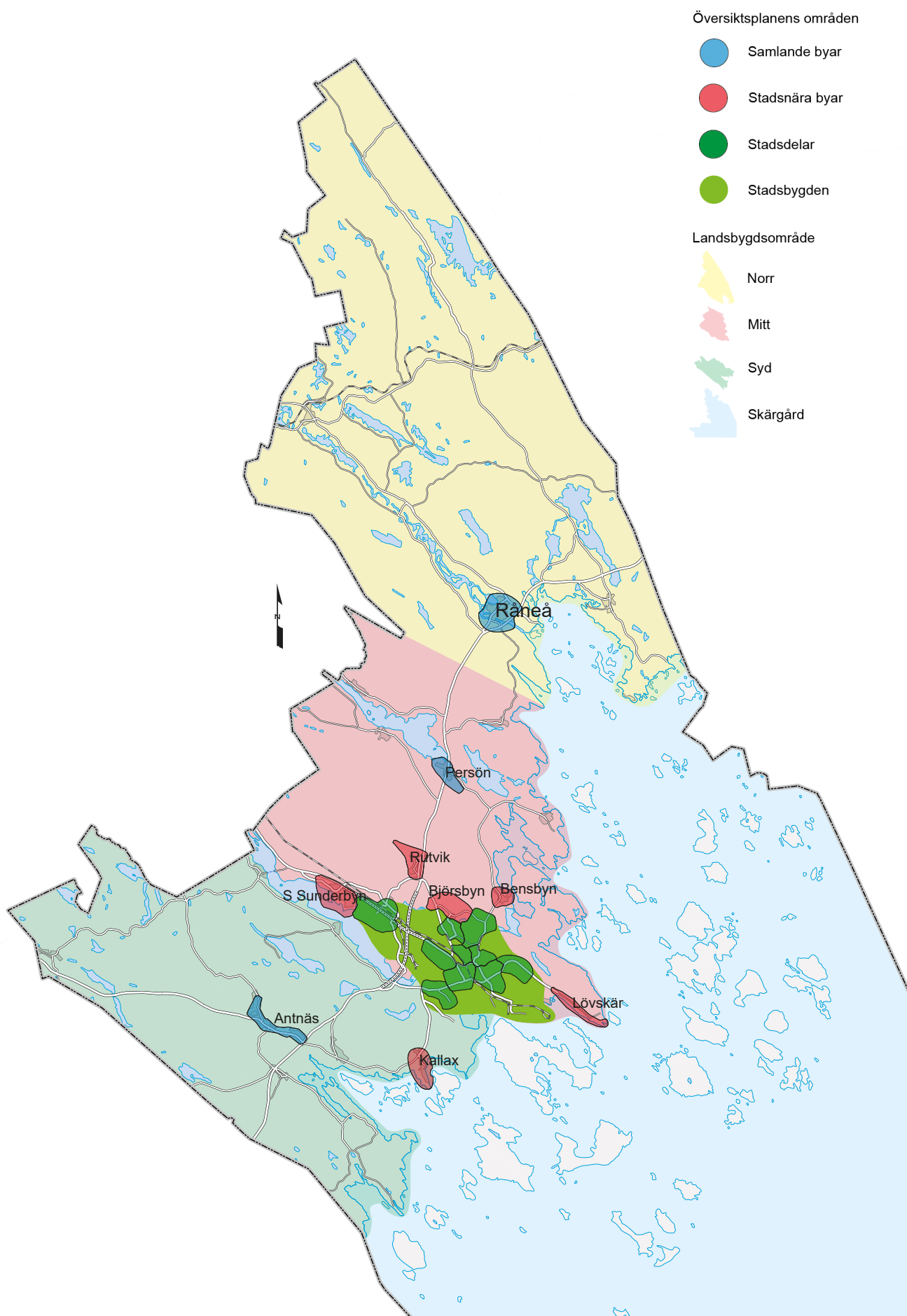
Påverkad strand - Stranden räknas som exploaterad eller ianspråktagen där strandlinjen skärs av en zon om 50 meter runt byggnad eller 25 meter runt annan exploatering såsom: muddringar, pirar/bryggor, hårdgjorda ytor och hamnanläggningar, byggnader och vägar.

Luleås stränder finns längs kusten, på öarna i skärgården, längs älvar och andra vattendrag samt vid insjöarna. Stränderna har så gott som alltid höga naturvärden, särskilt i skärgården och längs kusten. Landhöjningen ger tillsammans med ett bräckt vatten, stora variationer i vattenstånd och isskavning en unik biologisk mångfald.

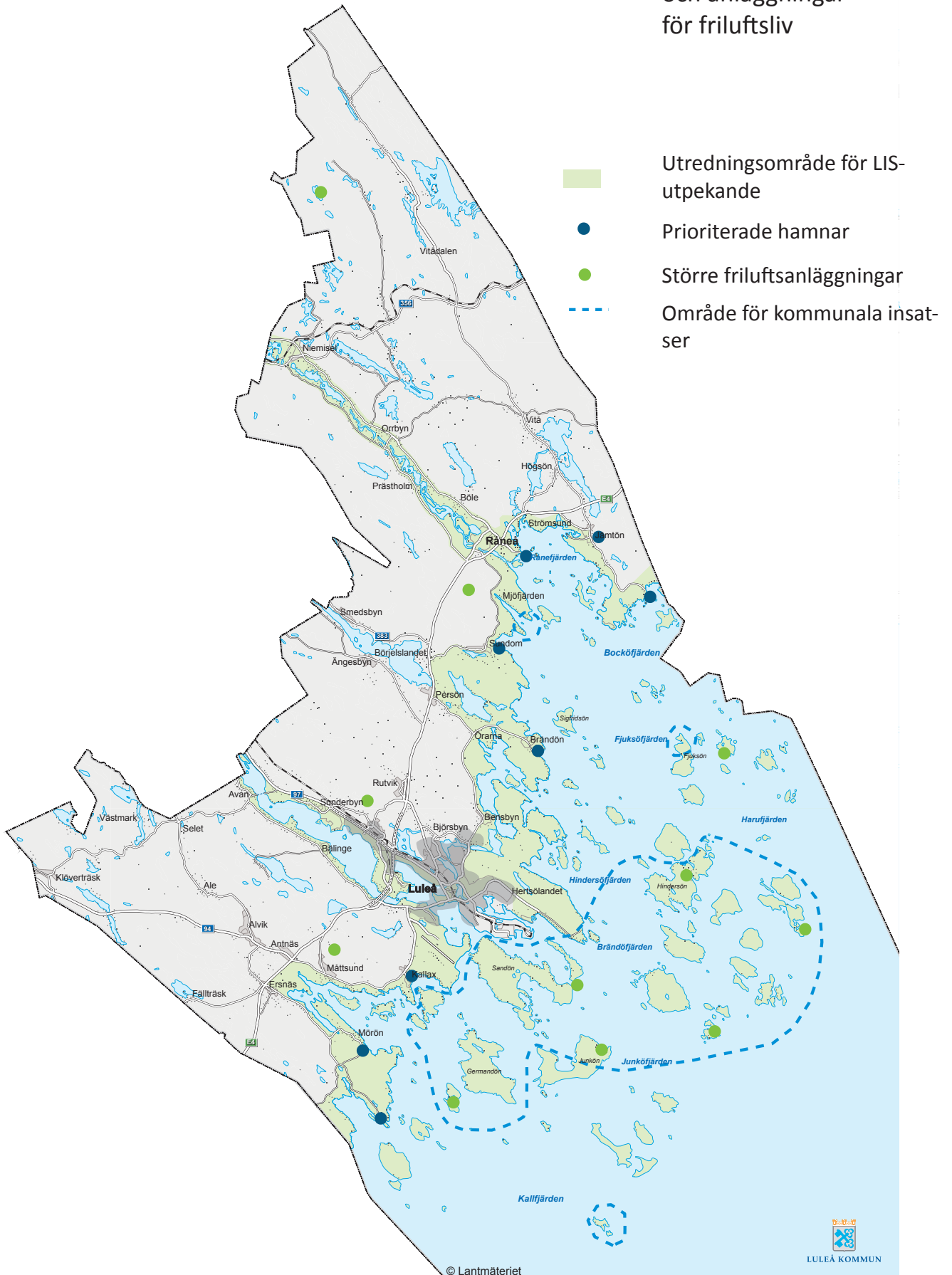
Stora delar av främst skärgårdens stränder är idag redan exploaterade med byggnader, pirar, vägar, hamnar med mera. De stränder som idag inte är exploaterade får därför ett extra högt värde för natur och friluftsliv. Längs kusten är idag 60 % av strandlinjen med goda förutsättningarna för bebyggelse och friluftsliv redan exploaterade, medan exploateringsgraden av öarnas stränder är lägre, cirka 14 %.

Luleås kust och skärgård ligger inom ett område där man enligt lagstiftningen ska vara restriktiv med att välja ut LIS-områden. Områden får då endast väljas ut om de har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Det är motivet till att främst redan påverkade områden ska väljas ut.

Geografisk indelning av Luleå kommun

Viktiga områden och anläggningar för friluftsliv

Generella riktlinjer och rekommendationer

Riktlinjer för bedömning

Riktlinjer för bedömning av landsbygdsutveckling i strandnära lägen beskriver kriterier för motiv och hänsyn. Riktlinjerna ger stöd och vägledning vid bedömningen av lämpliga LIS-områden.

Program till Vision Luleå 2050

Ur kapitel Plats för arbete:

Lämpliga platser för landsbygdsutveckling i strandnära läge ska finnas för att skapa fler arbetstillfällen, stärka det rörliga friluftslivet, utveckla turism och besöksnäring eller bidra till förbättrade förutsättningar för service.

För att peka ut och bedöma lämpliga områden för LIS ska en arbetsmetod tillämpas som beskrivs i Riktlinjer för bedömning av landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Metoden innebär att området värderas i förhållande till sex grundläggande motiv, verksamhet, friluftsliv, turism, boende, service och kommunikationer.

Ett utpekande av LIS är ett av skälen vid en prövning om dispens eller upphävande av strandskydd. För att gå vidare med en sådan prövning behövs även utredning och motivering ske på en mer detaljerad nivå. Det innebär bland annat att kompletterande underlag kan komma att krävas. Varje utpekat område beskrivs här på översiktlig nivå med förutsättningar, motiv och konsekvenser samt rekommendationer. Analyser av motiv och hänsyn sammanfattas i rosdiagram. Luleå kommun avser också att med stöd av LIS-kriterierna för motiv och hänsyn pröva strandskyddsdispens vid detaljplan och bygglov även om ett område inte är utpekat i översiktsplanen.

Landsbygdens karaktär och förutsättningar är olika från norr till söder, både vad gäller var människor bor och var verksamheter är lokaliserade. Landsbygden ger därför olika förhållningssätt beroende på om platser ligger längs vattendrag och sjöar, vid älvdalarna, kustlandet eller i skärgården.

Älvdalarna har mycket höga naturvärden, Råneälven ingår i Natura 2000. I skärgården är behovet av att säkerställa det rörliga friluftslivets intressen stort, opåverkade stränder ska bevaras och gemensamma lösningar förordas. Flera områden har även utvidgat strandskydd till 300 meter. Strandskyddsfrågor kan behöva regleras särskilt i detaljplan. Bortsett från områden i skärgården, längs kustlandet och älvdalarna kan övriga utpekande av LIS-områden på landsbygden hanteras mindre restriktivt.

En av översiktsplanens principer för genomförande är att peka ut lämpliga platser för LIS. Planförslaget omfattar totalt sju utpekade LIS-områden i syfte att skapa fler arbetstillfällen, stärka det rörliga friluftslivet, utveckla turism och besöksnäring eller bidra till förbättrade förutsättningar för service. Dessa är:

1. Sundom
2. Rörbäck
3. Orrbyn
4. Hindersön (skärgården)
5. Klubbviken (skärgården)
6. Junkön (skärgården)
7. Brändön

Områdesvisa riktlinjer och rekommendationer

Sundom LIS-1

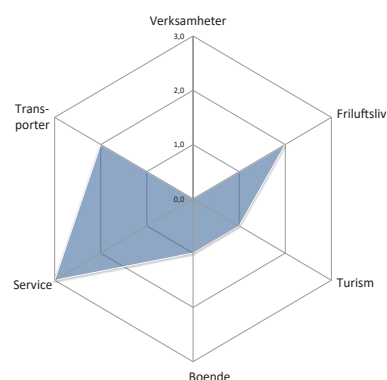
Sundom är en by med medeltida anor, belägen vid kusten ca 3 mil norr om Luleå centrum. Namnet Sundom härstammar från byns läge "vid sunden" och på dialekt kallas byn "nedi såta", eftersom "sät" är dialektord för sund.

Byns förbindelse till E4 är den nuvarande Sundomsvägen, som egentligen är rester av den ursprungliga kustlandsvägen från slutet av 1400-talet och som utgjorde Sveriges förbindelse med Finland. Sundom ligger i ett vackert landskap med de två insjöarna Västra- och Yttre Lakaviken. Från en del av byn har man även utsikt över småbåtshamnen och Sundomsfjärden, som är en vik av Bottenhavet. Antalet bofasta i byn är ca 300 personer varav en stor del unga familjer. Därtill kommer en hel del fritidsboende.

Rosdiagram

Motiv - Stor fyllnadsgrad visar goda förutsättningar och troliga positiva effekter.

Hänsyn - Stor fyllnadsgrad visar låga risker eller låg känslighet.

Motiv

Avsikt och bakgrund

Avsikten är att stärka området vid hamnen som mötesplats och besöksmål.

Avståndet till närmaste samlade by, Persön, är ca 9 km. Sundom är en livaktig by. Den västra delen av byn utgörs idag kanten av en tydlig bebyggelsestruktur efter byavägen närmast vattnet. Bebyggelsen är olikåldrig och med ett ganska varierat uttryck men ger ändå ett sammanhållet intryck. Det östra området utgör den befintliga hamnens närområde med många små båthus och förråd och gemensamma anläggningar som toalett och grillplats.

Motivering

Sundom är en aktiv by med förutsättningar för ett starkt gemensamt närrekreationsområde i anslutning till hamnen. Utveckling ger förbättrade förutsättningar för rörligt friluftsliv och närturism. Sundom är utpekad som stödjepunkt till skärgården. Insatser stärker även Persön som samlade by.

Hänsyn och konsekvenser

Låglanta delar riskerar att vid en havsnivåhöjning eller vid kraftig nederbörd bli översvämmade vilket måste beaktas vid planering och utförande. Området ligger inom riksintresse för natur, kulturmiljö och friluftsliv. Dessa intressen bedöms inte påverkas i någon större omfattning. Området ligger inom kommunens utpekade områden med kulturmiljö-, naturvärden och ett delområde ligger inom utpekat område för odlingsbar mark. Exploateringen av området ska ske med hänsyn till dessa värden.

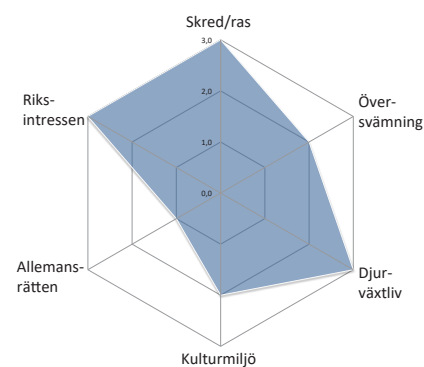
En etablering bedöms inte påverka statusen i angränsande vattenförekomst. Eventuell tillkommande belastning blir marginell i förhållande till vattenförekomstens storlek.

Området ingår i bevarandeprogram för odlingslandskapet (Sundom – Persöfjärden, obj 8008). Området bedöms inte påverka värdet i någon större omfattning.

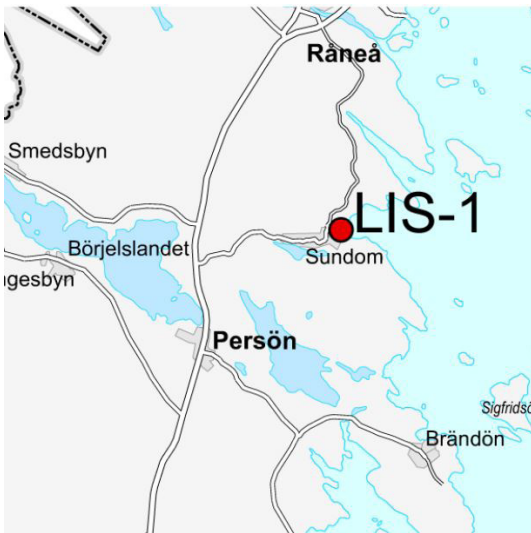
Byns attraktivitet förstärks med utveckling av hamnområdet vilket skapar positiva sociala effekter för den befintliga byn.

Rekommendationer

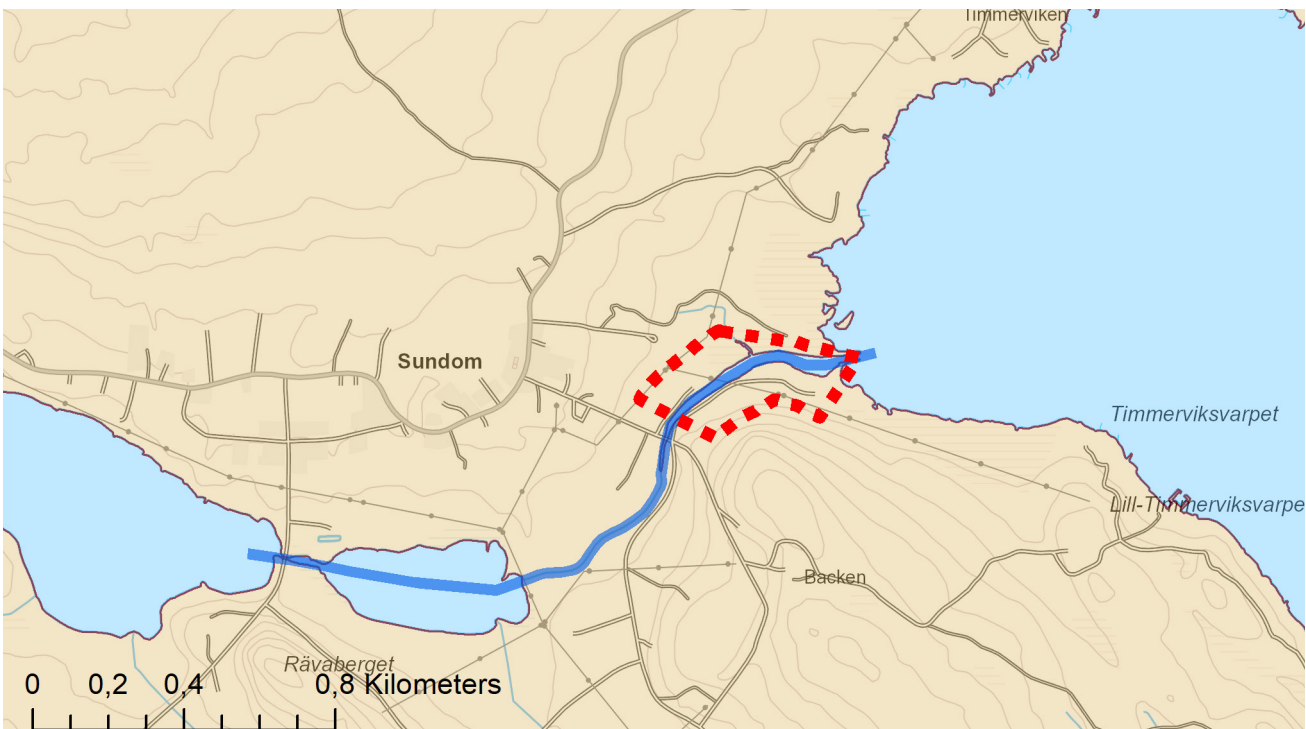
I anslutning till byns hamn, som är av traditionell karaktär, ska utveckling för besöksnäring och byagemensamma aktiviteter/närturism möjliggöras. Naturvärdesinventering bör ske innan byggande.

Hänsyn

Karta - översikt

Karta - utpekad LIS-område

Rörbäck LIS-2

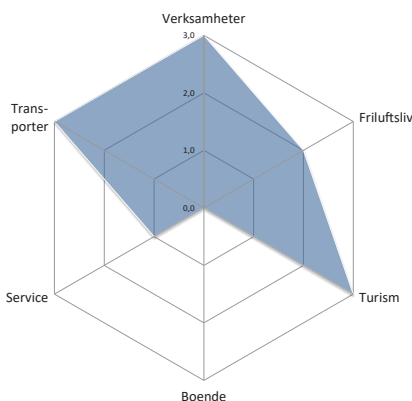
Rörbäck är en by belägen cirka 5 mil nordost om Luleå stadsbygd och cirka 9 kilometer från Jämtön. Byn ligger vid spetsen av en halvö, har ett 20-tal bofasta innevånare och ett idylliskt läge med båthamn och camping. Sommartid har kiosken öppet likaså minigolfbanan. I anslutning till campingen finns en badplats med långa och långgrunda sandstränder. En vindskyddad hamn för båtar och även för lite större fartyg finns också.

Under sommartid ökar befolkningen i Rörbäck avsevärt, eftersom många fritidshus finns i området. I grannbyn Jämtön finns bland annat en förskola och bagarstuga.

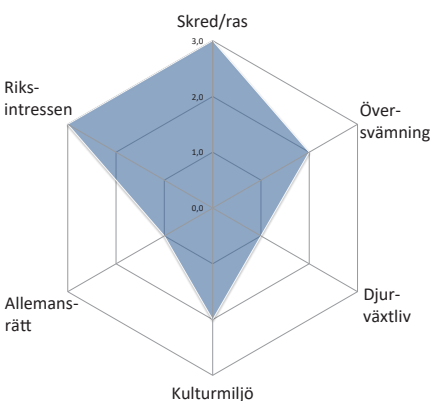
Rosdiagram

Motiv - Stor fyllnadsgrad visar goda förutsättningar och troliga positiva effekter.

Hänsyn - Stor fyllnadsgrad visar låga risker eller låg känslighet.

Motiv

Hänsyn

Avsikt och bakgrund

Området ligger vid kustlandet. Avsikten är att utöka campingens verksamhet, bygga fler stugor och förlänga säsongen för besökande. Avsikten är också att stärka området vid hamnen som mötesplats och besöksmål. Rörbäck är en utpekad stödjepunkt för skärgården och har en gästhamn för båtlivet. Inom området finns en campingplats, offentlig badstrand och småbåtshamn för närboende. Området gränsar till en gällande detaljplan (PL104). Arbetet med att ändra detaljplanen för campingområdet har inletts men avstannat i väntan på utpekande av LIS-områden. I gällande detaljplan är strandskyddet delvis upphävt. Området omfattas i övrigt av det generella strandskyddet om 100 m från strandkanten samt i vissa delar ett utökat strandskydd.

Motivering

Utveckling av campingplatsen ökar möjligheten att använda ett redan inanspråktaget och attraktivt strandområde. Utveckling kan också öka möjligheten att anställa fler och ha längre säsongsöppet. Det senare förbättrar tillgängligheten till service för närboende i form av exempelvis kiosk. Utökat och förbättrat boende kan utgöra ett underlag för entreprenörer. Tillgänglighet för det rörliga friluftslivet ökas med säkerställd möjlighet att röra sig efter stranden. Vägar och båthamn ger goda förutsättningar för tillgänglighet till skärgård och kustband. Rörbäck är utpekad som stödjepunkt till skärgården.

Hänsyn och konsekvenser

Låglänta delar riskerar att vid en havsnivåhöjning bli översvämmade vilket måste beaktas vid planering och utförande.

Inom området finns ett strandområde som nyttjas som badstrand där det förekommer rödlistade och sällsynta växter. Dessa gynnas av ett visst slitage vilket gör att bevarande kan vara möjligt att kombinera med en ökning av besökare.

Området ligger inom riksintresse för natur och friluftsliv samt inom kommunens utpekade områden med naturvärden. Riksintresset för friluftsliv bedöms bli starkare, då området blir mer tillgängligt. Allemansrätten bedöms kunna förstärkas. Övriga riksintressen bedöms inte påverkas i någon större omfattning.

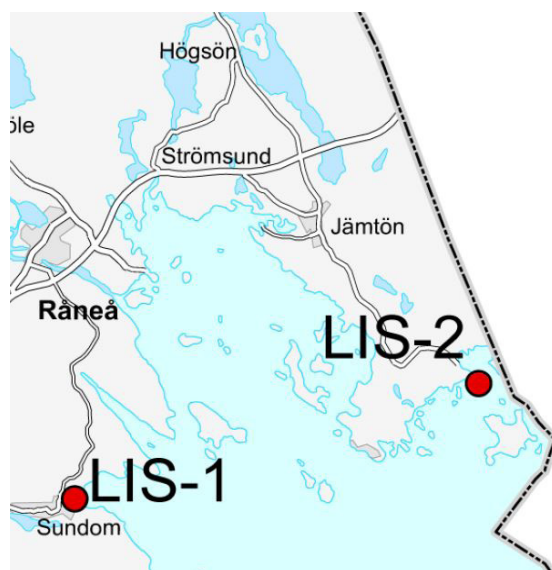
Ett fornminne i form av en gammal tjärdal finns inom området, hänsyn ska tas till den med skyddsavstånd.

Området angränsar till vattenskyddsområde för vattentäkt i Kalix kommun. En etablering bedöms inte påverka statusen i angränsande vattenförekomst. Eventuell tillkommande belastning blir marginell i förhållande till vattenförekomstens storlek.

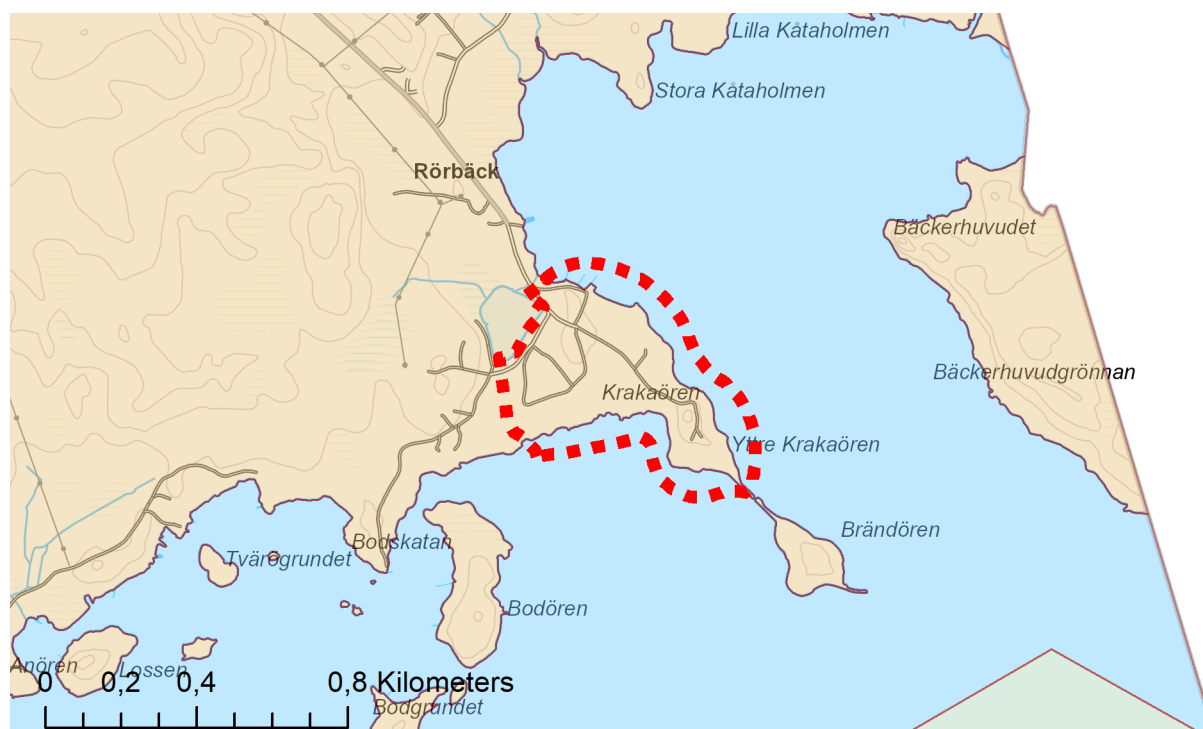
Förutsättningen för utökad näringsverksamhet stärks och kan ge fler arbetstillfällen.

Rekommendationer

Det rörliga friluftslivet längs stranden och åtkomst till strand och badplats ska säkerställas vid planering och byggande. Tillgängligheten och utvecklingsmöjligheter till småbåtshamnen ska tydliggöras. Campingens möjlighet att utvecklas ska stärkas och viss utökning med fler stugor bör tillåtas. Naturvärdesinventering bör ske innan byggande.

Karta - översikt

Karta - utpekat LIS-område

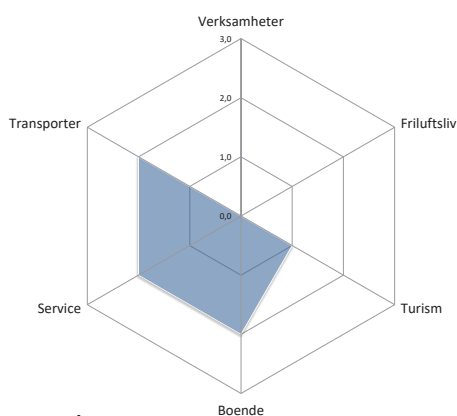
Orrbyn LIS-3

Orrbyn ligger uppströms Råneälven, ca 5 mil norr om Luleå centrum och har drygt 50 invånare. Avståndet till Niemisel är ca 1 mil och till Råneå ca 3 mil. Råneälven är en oreglerad älv med forssträckor och sel. Den är utpekad som Natura 2000-område.

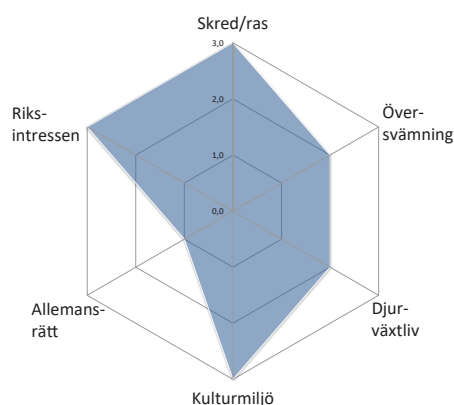
Rosdiagram

Motiv - Stor fyllnadsgrad visar goda förutsättningar och troliga positiva effekter.

Hänsyn - Stor fyllnadsgrad visar låga risker eller låg känslighet.

Motiv

Hänsyn

Avsikt och bakgrund

Området ligger vid Råneälvdals vattensystem. Avsikten är öka möjligheten till attraktivt boende, främst för fritidsändamål. Området är ett gammalt täktområde som ligger i anslutning till enstaka bebyggelse. I området finns en förfrågan för byggande av 15-20 fritidshus.

Motivering

Fritidshusbebyggelse berör både turism och boende då de tillkommande stugorna ofta ägs eller hyrs ut till invånare utanför kommungränsen. För utveckling av friluftsliv är närheten till stränder en viktig förutsättning. Föreslagen plats är en av mycket få platser där fritidshusbebyggelse och/eller uthyrningsstugor kan lokaliseras längs älvens sträcka i kommunen.

Platsen kan anses redan vara ianspråktagen med tanke på den täktverksamhet som bedrivits. Byggande får därför begränsad påverkan på naturmiljön. Nya boende kan utgöra ett utökat underlag för närliggande butiker, främst i Niemisel. Lokaliseringen stärker också de pågående satsningarna på turism inom Visit Råne River. Befintligt vägsystem är nära tillgängligt.

Hänsyn och konsekvenser

Låglänta delar vid en oreglerad älvsträcka riskerar att vid kraftig nederbörd bli översvämmade vilket måste beaktas vid planering och utförande. Inga påtagliga risker för ras eller skred finns dokumenterade. Generellt har strandzonen efter en oreglerad älv höga naturvärden. I detta område har dock både täktverksamhet och skogsbruk förekommit som redan har minskat naturvärdena. Området har idag ingen bebyggelse och ett byggande kommer att påverka det rörliga friluftslivet. Tillgängligheten närmast stranden behöver därför regleras med hjälp av bestämmelser i detaljplan. Området ligger inom riksintresse för natur och gränsar till Råneälvens vattenområde som är utpekad som Natura 2000-område. Riksintressena bedöms inte påverkas i någon större omfattning. Området berörs av kommunens utpekade områden med kulturmiljövärden.

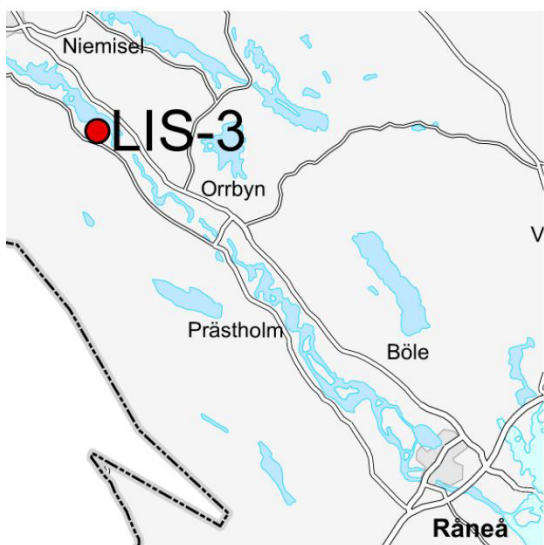
En etablering bedöms inte påverka statusen i angränsande vattenförekomst. Eventuell tillkommande belastning blir marginell i förhållande till vattenförekomstens storlek.

En utveckling av området bedöms kunna ske utan att dessa påverkas negativt. Området ligger relativt långt från en samlande by och har inte förutsättningar för kollektivtrafik. Området bedöms öka attraktiviteten och bidra till Orrbyns utveckling.

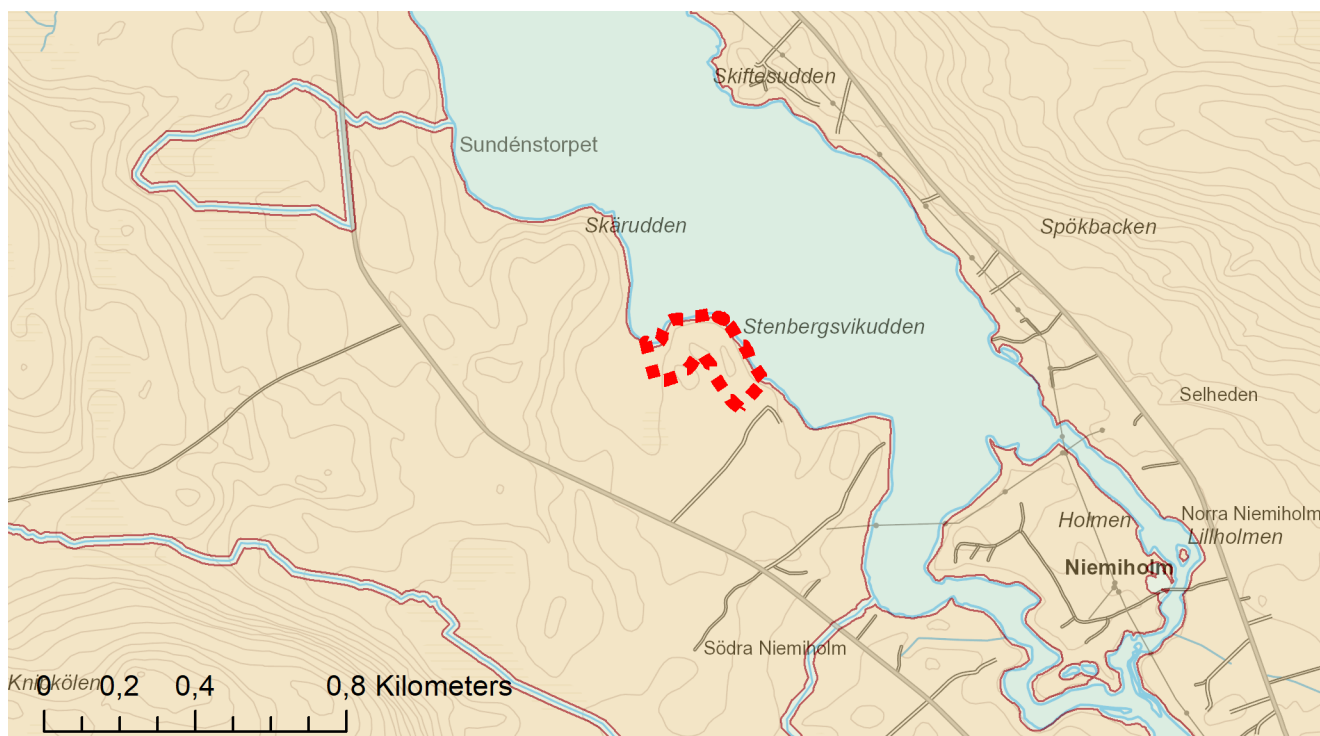

Rekommendationer

I området får fritidshusbebyggelse och/eller uthyrningsstugor tillkomma. Det rörliga friluftslivet längs stranden ska säkerställas. Försörjning av vatten, avlopp och sophantering ska ske med gemensamma lösningar. Naturvärdesinventering bör ske innan byggande.

Karta - översikt

Karta - utpekat LIS-område

Hindersön LIS-4

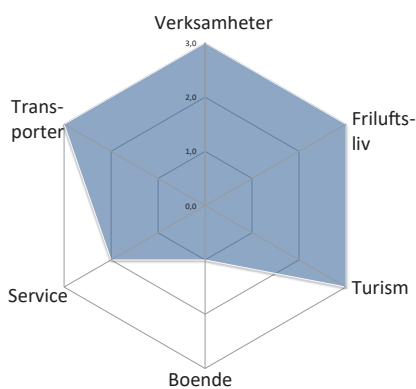
Hindersön är en av de större öarna i Luleå skärgård och sägs vara den enda ön norr om Gräsö i Roslagen med jordbruk. Redan på 1500-talet bodde här folk som försörjde sig på fiske, jordbruk och sälfångst. Så långt tillbaka det går att följa Hindersöns historia har ön varit en av de folkrikaste i Luleå skärgård och bebos idag av 25 personer.

Hindersön domineras av skog, mestadels granskog men här finns även stora bestånd av tallskog på sandiga ytor. Pensionatet, Jopikgården, är en gammal norrbottensgård som byggts till med konferensanläggning, restaurang, kafé mm. Hindersön trafikeras av turbotåtar sommartid. Det finns gästhamn för småbåtar och det går att köra bil till ön på kommunal isväg vintertid.

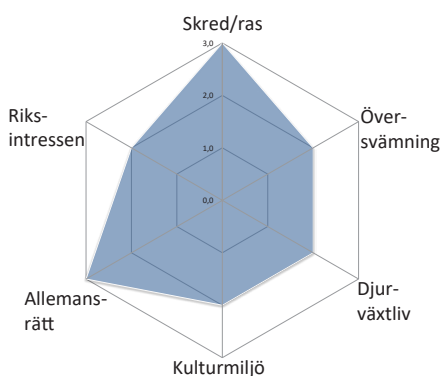
Rosdiagram

Motiv - Stor fyllnadsgrad visar goda förutsättningar och troliga positiva effekter.

Hänsyn - Stor fyllnadsgrad visar låga risker eller låg känslighet.

Motiv

Hänsyn

18

Avsikt och bakgrund

Avsikten är att stärka Hindersön som prioriterat område för bebyggelseutveckling, besöksnäring och turbotrafik. Hindersön är en av turbotåthamnarna som nås med dagsturer under vissa tider.

Utpekade LIS-område består av två delar. En del som omfattar bland annat Jopikholmen och längs stranden runt Björkögdviken och omfattar även en liten badstrand. Det andra området omfattar ett mindre område i Norrisund där det idag finns bland annat grillplats och gästbrygga.

Motivering

Området är prioriterat för friluftsliv och besöksnäring. Möjlighet att utveckla befintlig turistanläggning ska förstärkas. Tillkommande enklare friluftsanläggningar kan möjliggöra för närturister. Lättillgängliga och attraktiva platser med möjlighet till friluftsliv förenklar närturismen och ger förutsättningar för att fler ska nå och upptäcka skärgårdens kvaliteter. Fler besökande på ön ger bättre underlag för den besöksnäring som finns och för turbotrafiken.

Hänsyn och konsekvenser

Låglänta delar riskerar att vid en havsnivåhöjning bli översvämmade vilket måste beaktas vid planering och utförande.

Den av landhöjningen påverkade strandzonen med sin speciella karaktär på växtlighet har höga naturvärden och i Norrisundet finns en hävdad strandäng med betydande naturvärden nära utpekade område. Mycket stor hänsyn ska tas så att växt- och djurlivet inte påverkas negativt i området vid Norrisundet.

En etablering bedöms inte påverka statusen i angränsande vattenförekomst. Eventuell tillkommande belastning blir marginell i förhållande till vattenförekomstens storlek.

Kulturmiljövärden är av stor vikt på Hindersön och består av ett mångformigt odlingslandskap. På den här delen av ön är värdena främst kopplade till fiske och jordbruk. Det regionala kulturmiljöprogrammet har pekat ut värden i området.

Området ligger inom riksintresse för natur och friluftsliv, samt delvis inom riksintresse för kulturmiljö. Riksintressena bedöms inte påverkas i någon större omfattning. Området ligger till största delen inom kommunens utpekade områden med kulturmiljö- och naturvärden och delvis inom utpekade område för värdefull odlingsbar mark.

Rekommendationer

Det ska vara möjligt att utveckla befintlig turistanläggning samt bygga enklare friluftsanläggningar, t ex brygga, anläggning för kanotuppdragning, vindskydd, bastu samt förbättra exempelvis badplats. Utformning av anläggningar ska ske med varsamhet för naturmark. Hänsyn ska tas till kulturmiljön vid bygglovgivning eller detaljplaneläggning. Naturvärdesinventering bör ske innan byggande.

Karta - översikt

Karta - utpekat LIS-område

Junkön LIS-5

Junkön är en av de större öarna i skärgården med ett mindre antal bofasta. Ett antal yrkesfiskare har sin hemmahamn här. Bykärnan är välbevarad och många byggnader finns kvar såsom portluder, norrbottensgårdar, smedja och kvarn. Bystrukturen och odlingsmarkerna med lador visar hur ett liv med både fiske och jordbruk har bedrivits under lång tid. De första bofasta kom till ön redan under 1700-talet.

Ön är ett unikt och intressant besöksmål i skärgården tack vare dess höga natur- och kulturvärden. Här finns museum, uthyrningsstugor, hamn och turbotrafiken trafikerar ön dagligen sommartid. År 1998 invigdes Junköns fiskeläge med nybyggda sjöbodrar i äldre stil med en utställning om hur livet var förr i skärgården.

Verksamheter som idag bedrivs på ön, förutom fisket, är gästhamn, galleri och tidvis café.

Rosdiagram

Motiv - Stor fyllnadsgrad visar goda förutsättningar och troliga positiva effekter.

Hänsyn - Stor fyllnadsgrad visar låga risker eller låg känslighet.

Avsikt och bakgrund

Junkön ligger i skärgården och utpekad LIS-område föreslås i anslutning till fiskehamnen och den gamla bykärnan. Avsikten är att skapa förutsättningar så att den särskilda skärgårdsmiljön ska kunna bevaras, bofasta ska kunna leva kvar och att antalet besökande ska öka till ön.

Med ökad service och näringsverksamheter samt fler bostäder ges förutsättningar för att en livskraftig verksamhet kan bedrivs på Junkön för boende och besökare. Både aretruntboende och fritidsboende är en förutsättning för ett långsiktigt bevarande av skärgårdsbebyggelsen, kulturmiljön och odlingslandskapet.

Motivering

En förtätning i bykärnan och dess direkta närhet ger möjlighet för ökad service, vilket gynnar boende och framtida fiskeverksamhet som är starkt förknippad med det kulturhistoriska värdet på ön. En ökad service stärker även turbotrafiken och dagsturism genom fler verksamheter och öppettider.

Ny bebyggelse i anslutning till bykärnan kan innebära att landskapet hålls öppet, att det blir en minskad igenväxning och att spåren efter jordbruk som bedrivits kan stärka upplevelsen av öns kulturhistoria.

Hänsyn och konsekvenser

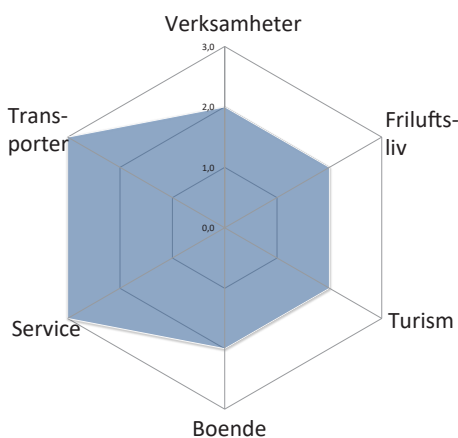
Området har naturvärden knutna till strand- och grundområden samt till äldre odlingslandskap och igenväxande sådant. Ingen detaljkunskap om specifika naturvärden eller artförekomster finns och detta ska utredas i samband med prövning av strandskyddsdispens.

Området ingår i Länsstyrelsens bevarandeprogram för odlingslandskapet (Skärgårdshemman i Luleå) och i Länsstyrelsens kulturmiljöprogram.

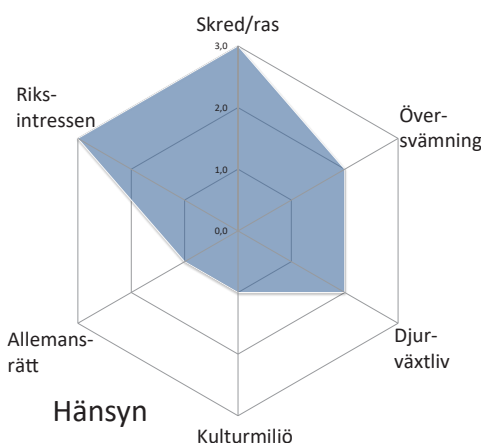
Låglanta delar riskerar att vid höga havsvattennivåer bli översvämmade vilket måste beaktas vid planering och utförande.

En etablering bedöms inte påverka statusen i angränsande vattenförekomst. Eventuell tillkommande belastning blir marginell i förhållande till vattenförekomstens storlek.

Området ligger inom riksintresset Norrbottens skärgård (MB kap 4) som är utpekad för sina natur- och kulturvärden och goda förutsättningar för turism och friluftsliv. Området ligger inom riksintresse för naturvård och friluftsliv (MB kap 3). Värden och egenskaper i området motiveras bland annat av geomorfologi och områdets betydelse för vegetation, fågelliv, hotade arter och orördhet.

Motiv

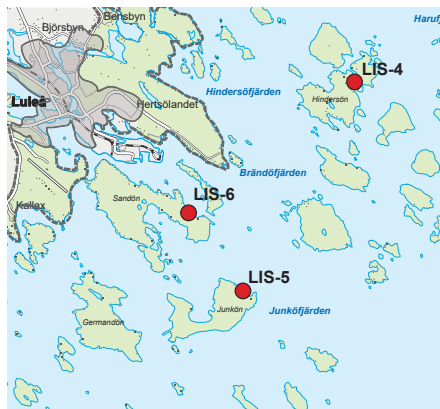
En förtätning i bykärnan och småskalig enstaka ny bebyggelse i anslutning till redan befintliga bebyggelseområden bedöms inte påtaligt skada de utpekade värdena i området förutsatt att stor hänsyn tas till natur- och kulturmiljövärden.

Bestämmelserna om riksintresse enligt 3 och 4 kap miljöbalken ska tillämpas vid beslut som rör ändrad markanvändning. Eftersom föreslagna åtgärder inte innebär en förändring av markanvändningen påverkar dessa inte riksintressenas motiv.

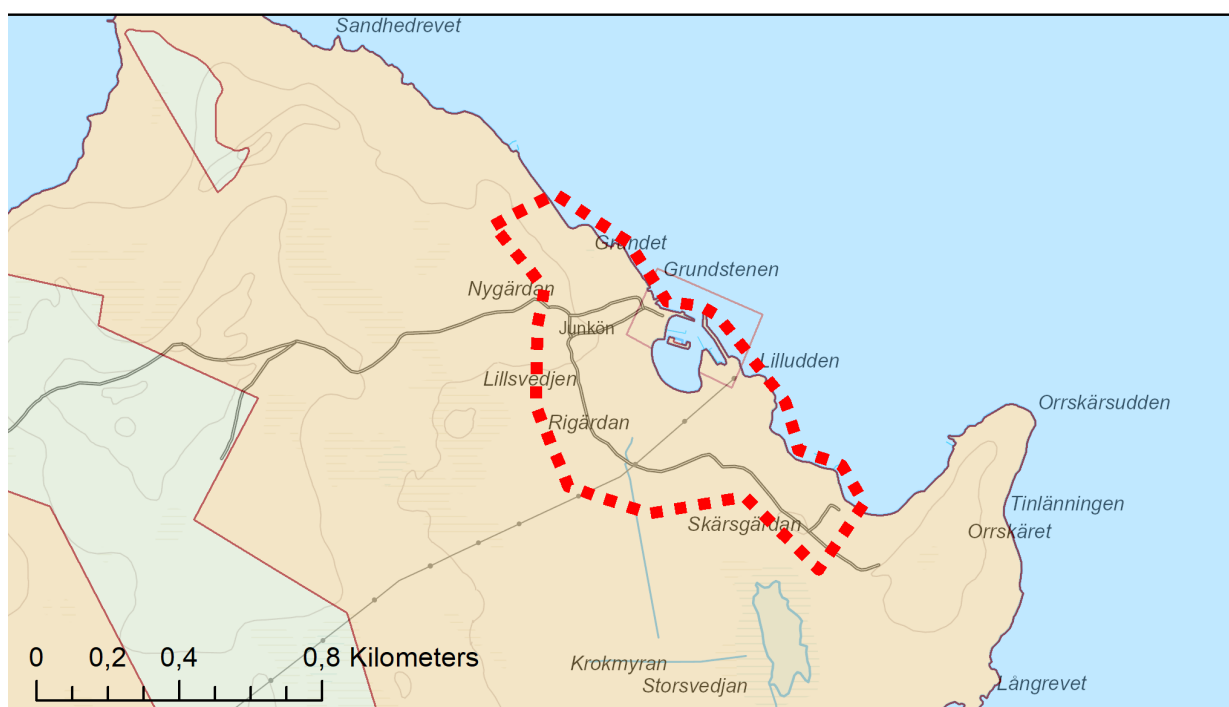
Rekommendationer

Det ska vara möjligt att utveckla befintlig bebyggelse med småskalig enstaka nyetableringar för både boende och verksamheter samt bygga enklare anläggningar för att underlätta för friluftliv och dagbesökare. Exempelvis vindskydd och grillplatser.

Utformning av bebyggelse och anläggningar ska ske med varsamhet samt med stor anpassning och hänsyn till bebyggelsens nuvarande utformning. All prövning av strandskyddsdispenser ska ske så att de värden som finns bevaras och skyddas. Naturvärdesinventering bör ske innan byggande.

Karta - översikt

Karta - utpekad LIS-område

Klubbviken LIS-6

Sandön är Luleå skärgårds största ö med en yta på 2 570 hektar och med flest antal bofasta. Ön börjar redan inne vid Luleå stadsbygd, på Tjuvholmssundets yttersida, och sträcker sig cirka en mil ut till Klubbvikens havsbad där innerskärgården tar slut.

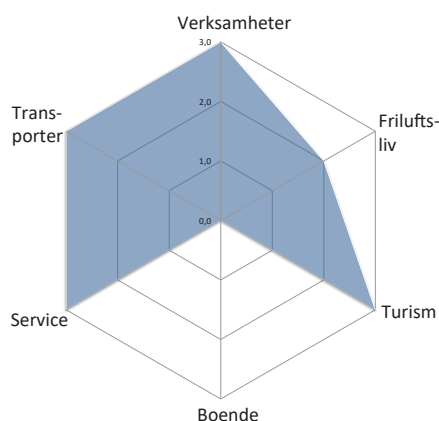
Sandön är helt uppbyggd av sand, grus och annat sediment från Luleälven. Ön är förhållandevis platt med fina tallhedar, sanddyner och långgrunda sandstränder. På grund av naturens höga värde är flera områden avsatta som naturreservat.

Längst ut på Sandön ligger besöksmålet Klubbvikens havsbad med sandstrand, turbåtsbrygga, gästhamn, restaurang. Första byggnaderna uppfördes under 1950-talet och nuvarande anläggningarna byggdes 1978-1980 och används idag från midsommar till mitten av augusti och kan ge plats för ca 50 övernattande besökare i 18 uthyrningsstugor. Till det finns servicehus, restaurang bastur och allmän strand. Den sysselsätter under säsong ca 15 personer. Under säsongen är det 16-20 000 besökare. Gästhamnen ger plats för 39 båtar. Turbåtstrafik angör Klubbviken ett flertal gånger varje dag.

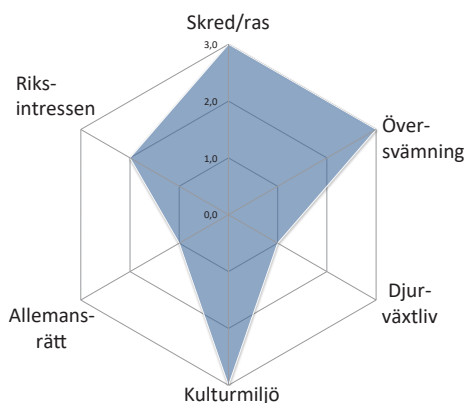
Rosdiagram

Motiv - Stor fyllnadsgrad visar goda förutsättningar och troliga positiva effekter.

Hänsyn - Stor fyllnadsgrad visar låga risker eller låg känslighet.

Motiv

Hänsyn

22

Avsikt och bakgrund

Syftet är att långsiktigt säkra Klubbviken som ett friluftsområde tillgängligt för allmänheten samt stärka förutsättningarna för skärgårdsturismen, både sommar- och vintertid. Avsikten är att befintlig anläggning ska ges möjlighet att utvecklas med ny bebyggelse för service och konferensanläggning samt fler övernattningsmöjligheter i uthyrningsstugor. Verksamheten ska kunna bedrivas under längre del av året.

Området är sedan tidigare prioriterat för befintlig verksamhet, besöksnäring och friluftsliv. Ett statligt naturreservat avses att bildas söder och väster om området. Naturreservatets värden är en tillgång för både dagbesökare och besöksnäringen. Avsikten är att underlätta tillgänglighet och synliggöra naturvärden i närområdet på ett sådant sätt att värdena kan bevaras.

Motivering

Turbåtstrafik gör området lätt tillgängligt för besökare. En utökad verksamhet stärker underlaget för den viktiga infrastrukturen i skärgården som turbåtarna utgör. Med en tät turbåtstrafik och utökade möjligheter till service kan fler ta del av de stora naturvärden som finns i närområdet och ges goda tillfällen till friluftsliv.

Pågående verksamhet för besöksnäring ges möjlighet att utvecklas med plats för fler boende och konferensbesökare. En längre säsong för verksamheten ger möjlighet till mer service för närliggande fritidsboende och båtgäster, och fler arbetstillfällen för boende i skärgården.

Hänsyn och konsekvenser

I och i direkt anslutning till området finns biotoper med synnerligen höga naturvärden. Sandtallskog och sanddynområden med lavhedar hyser en lång rad rödlistade arter och är en viktig del av Sandöns karaktäristiska natur. Miljöerna är av nationell skyddsklass och till en del också extremt slitagekänsliga. Inga åtgärder får utföras som riskerar att påverka dessa värden i negativ riktning.

Låglänta delar riskerar att vid höga havsvattennivåer bli översvämmade vilket måste beaktas vid planering och utförande.

Området ligger inom riksintresset Norrbottens skärgård (MB kap 4) som är utpekad för sina natur- och kulturvärden och goda förutsättningar för turism och friluftsliv.

Området ligger inom riksintresse för rennäring, naturvård och friluftsliv (MB kap 3). De värden och egenskaper som gör den av nationellt intresse är bland annat vinterbete för renar, den speciella geomorfologin, sandtallhedar med vegetation och fågelliv, hotade arter och allmän orördhet.

Bedömningen är att en utveckling av Klubbviken inte kommer att påtagligt skada de utpekade värdena förutsatt att stor hänsyn tas till naturvärden och rennäringen.

En etablering bedöms inte påverka statusen i angränsande vattenförekomst. Eventuell tillkommande belastning blir marginell i förhållande till vattenförekomstens storlek.

Bestämmelserna om riksintressen enligt 3 och 4 kap miljöbalken ska tillämpas vid beslut som rör ändrad markanvändning. Eftersom föreslagna åtgärder inte innebär en förändring av markanvändningen påverkar dessa inte riksintressenas motiv.

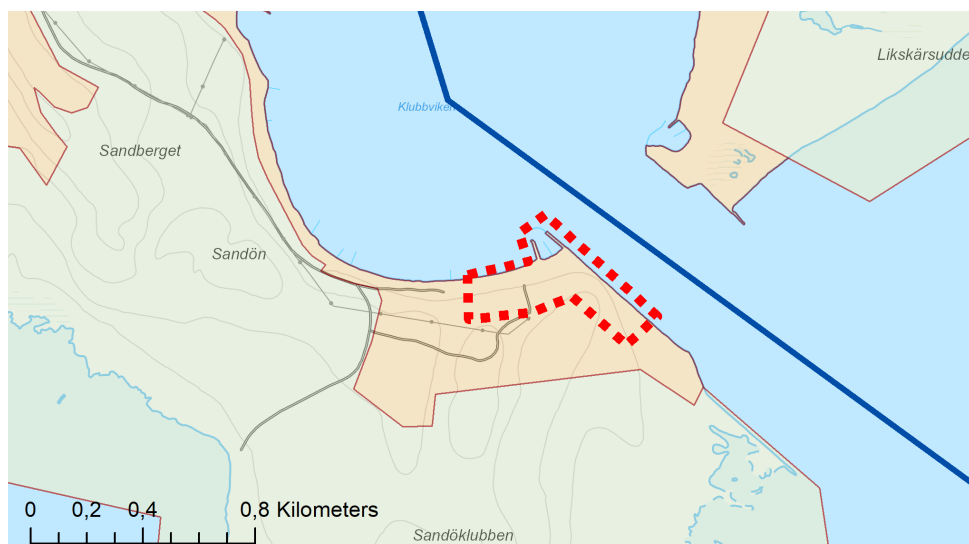
Rekommendationer

Det ska vara möjligt att utveckla befintlig turistanläggning med ny bebyggelse som utökning/ny restaurang och konferenslokal samt fler övernattningsmöjligheter i stugor. Lämpliga lägen med hänsyn till både naturvärden och i sammanhållen struktur ska regleras i detaljplan. Utformning av anläggningarna ska ske med varsamhet för naturmarken. Stor hänsyn ska tas vid både framtagande av detaljplan och bygglovgivning. Allmänhetens tillgänglighet till strand ska säkras med möjlighet till passage både längs strand och förbi anläggningar för besöksnäringen.

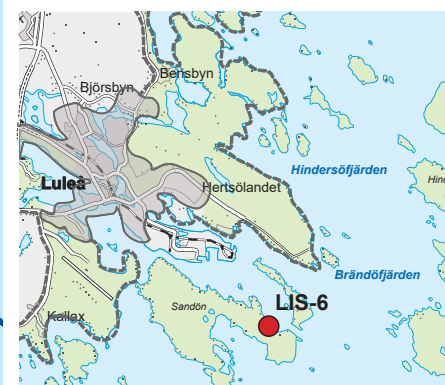
Möjlighet till att bygga enklare anläggningar som vindskydd, grillplatser och spång över känslig mark bör ges för att öka tillgängligheten och skydda närområdets naturvärden.

Vid planering och byggande ska samråd med berörda samebyar ske.

Som underlag kommer bland annat Naturvärdesinventering av Sandöklubben på Sandön i Luleå kommun – Ett underlag till MKB:n för detaljplan. Jan Henriksson, Amalina Natur & Miljökonsult, 2009, att användas.

Karta - utpekad LIS-område

Karta - översikt

Brändön LIS-7

Brändön är idag en genuin kustby med stolta traditioner som fiskeby och bärare av skärgårdskulturen. Byn är omnämnd redan i början av 1400-talet. Den tidigaste bebyggelsen var belägen i Brändöns nordöstra del, i närheten av vattnet, mest troligt på grund av fiskets och sälångstens stora betydelse. Brändön var från början en ö. Landhöjningen har därefter införlivat ön med fastlandet. Jordbruket har också varit av stor betydelse på Brändön, många traditionella gårdar finns kvar och bidrar till Brändöns kulturhistoriskt värdefulla miljö.

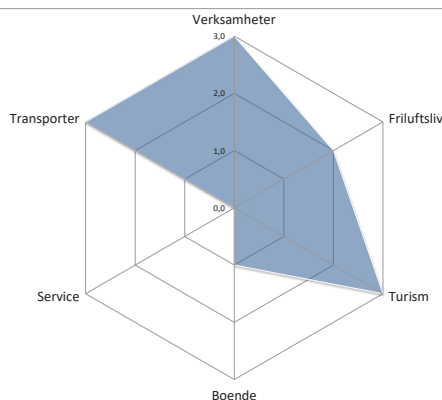
Fisket präglar ännu Brändön. En fiskehamn för yrkesfisket finns i norra delen av byn, kombinerad med fritidsbåthamn. Strax söder om Brändön ligger Brändöns fritidsby med konferenscentrum, restaurang och övernattningsmöjligheter. Här finns även i direkt anslutning en hamnanläggning för ett tiotal fritidsbåtar.

Norr om vägen mellan Brändön och Öarna ligger en träindustri, ett sågverk som ger många arbetstillfällen. Småbåtshamnen i Brändön är den naturliga startpunkten för båtutflykter till öarna i Råneås ytterskärgård. Brändön nås med bil via Bensbyn. På Brändön bor idag ca 460 fastboende, jämnt fördelat mellan kvinnor och män.

Rosdiagram

Motiv - Stor fyllnadsgrad visar goda förutsättningar och troliga positiva effekter.

Hänsyn - Stor fyllnadsgrad visar låga risker eller låg känslighet.

Motiv

Avsikt och bakgrund

Området ligger i södra delen av Brändön vid kustlandet cirka 23 km från stadsbygden. Avsikten är att skapa förutsättningar för att befintlig besöksanläggning ska kunna utvecklas med bland annat restaurang, garage och uthyrningsstugor. Området har goda förutsättningar för utvecklingen av naturturism och norrskensturism.

Motivering

Befintlig anläggning har funnits på Brändön i snart 40 år och erbjuder konferens, övernattnings samt olika aktiviteter och naturupplevelser året runt. Området är tillgängligt med både bil och båt sommartid. Befintlig turist- och konferensanläggning ges möjlighet att utökas med plats för restaurang och förbättrad naturupplevelse. Detta skapar förutsättningar för att verksamheten kan ta emot fler besökare under hela året, ger möjlighet till mer service för boende, fritidsboende, båt-gäster och det rörliga friluftslivet. En utveckling i området kan också skapa fler arbetstillfällen i Brändön.

Hänsyn och konsekvenser

Inga kända fornlämningar eller kulturmiljövärden inom området. Det bedöms heller inte finnas några särskilt skyddsvärda naturvärden eller artförekomster inom området.

Hela området riskerar att vid höga vattennivåer bli översvämmade vilket måste beaktas vid planering och utförande.

En etablering bedöms inte påverka statusen i angränsande vattenförekomst. Eventuell tillkommande belastning blir marginell i förhållande till vattenförekomstens storlek.

Området ligger inom riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalken 3 kap 6 § samt för det rörliga friluftslivet enligt miljöbalken 4 kap 1 §. Området ligger inom riksintresset Norrbottens skärgård (MB kap 4) som är utpekade för sina natur- och kulturvärden och goda förutsättningar för turism och friluftsliv.

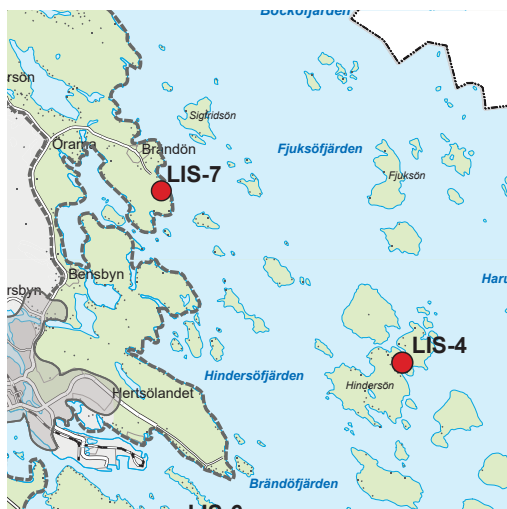
Hänsyn

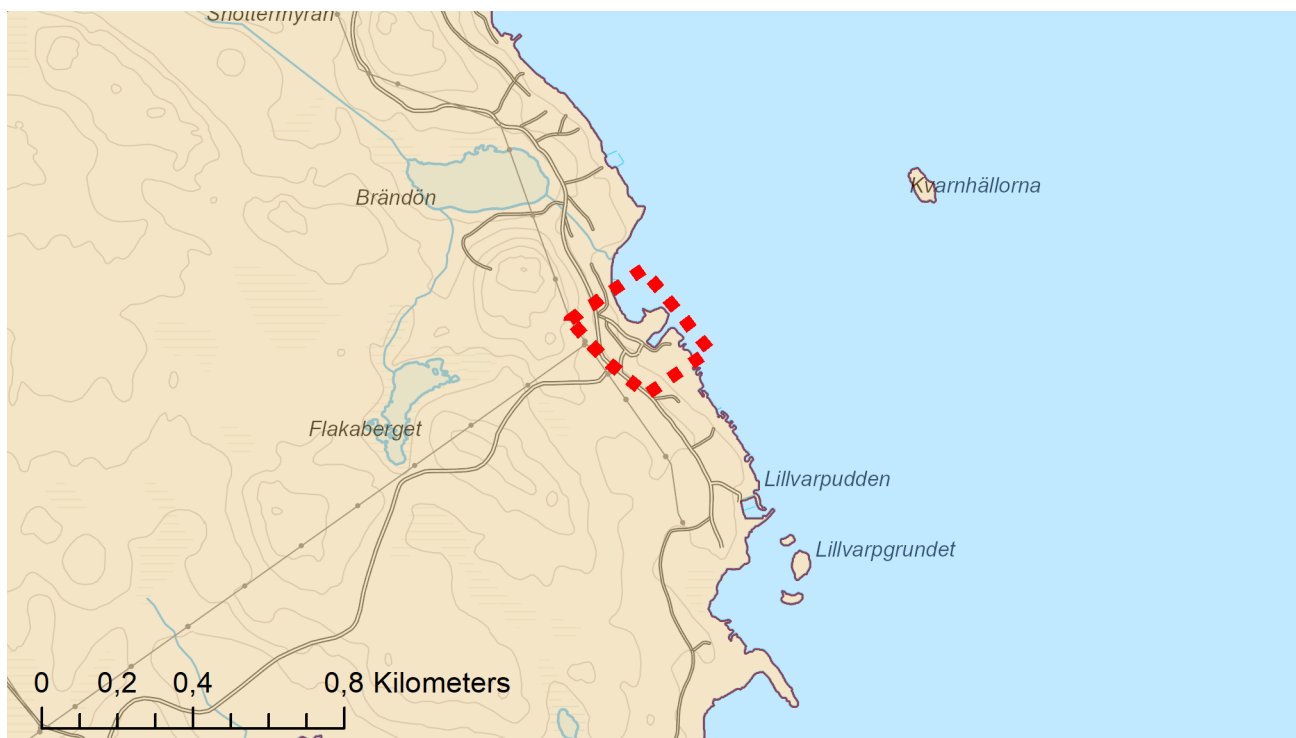
Bedömningen är att en utveckling av Brändön kommer att påverka riksintresset positivt. Stor hänsyn ska dock tas så att påverkan på naturmarken och djurlivet minimeras.

Rekommendationer

Det ska vara möjligt att utveckla befintlig turistanläggning med kompletterande ny bebyggelse som till exempel restaurang, café, bastu och bad, samlings - eller konferenslokal. Uthyrningsstugor samt nödvändiga förrådsutrymmen som kräver nära tillgång till strand bör kunna inrymmas. Hänsyn till platsens egenskaper ska beaktas. Naturvärdesinventering bör ske innan byggande.

Karta - översikt

Karta - utpekat LIS-område

Bilagor

1 Riktlinjer för landsbygdsutveckling i strandnära läge

2 Hållbarhetsbedömning och konsekvensbeskrivning

3: Dialogbeskrivning